

**GÜNCEL YARGI KARARLARI İŐİĞİNDA
SORUMLULUK SİĞORTASI**

Dr. Öğr. Üy. Yılmaz YÖRDEM*

ÖZ

Sigortalı tarafından üçüncü kişilere verilebilecek zararlar sebebiyle ödenmek zorunda kalınacak tazminat, yargılama gideri gibi hususlar münasebetiyle, sigortalının malvarlığının pasif kısmında ortaya çıkabilecek artış riskine karşı yapılan sigortalara sorumluluk sigortası denilmektedir. Zarar sigortalarının bir alt türü olan sorumluluk sigortalarının, doktor, mali müşavir, avukat, noter gibi, mesleki sorumluluk sigortalarında olduğu gibi, birçok çeşidi bulunmaktadır. Sorumluluk sigortaları, kural olarak, zarar sigortalarının tabi olduğu kurallara tabi olduğu kabul edilir.

Sorumluluğu doğuran olayın vuku bulduğu ana veya tazminat talebinin yapıldığı ana göre sorumluluk sigortalarında teminat iki şekilde olabilmektedir. Şayet teminatın varlığı, sigorta olayının sözleşme süresi içinde vuku bulmuş olması şartına bağlanmışsa olay esaslı teminattan bahsedilecektir. Söz konusu olay esaslı teminatta, sözleşme süresi içinde veya sonrasında tazminat

---

* Öğretim Üyesi; Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD

E Posta : ylmzyrdem06@gmail.com

ORCID ID : 0000-0002-8836-8883

Makale Geliş Tarihi :16.12.2023

Makale Kabul Tarihi :28.12.2023

talebi yapılabilir. Teminatın varlığı, tazminat talebinin sigorta süresi içinde yapılmış olması koşuluna bağlanması durumunda ise talep esaslı teminattan söz edilebilecektir. Sözleşme yapılmadan evvel veya sözleşme yürürlükteyken sigorta olayı gerçekleşmiş olabilmekte ve burada bahsedilen sigorta olayının da hasar olduğu kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Poliçe, Sorumluluk, Sorumluluk Sigortası, Zorunlu, İsteğe Bağlı.

LIABILITY INSURANCE IN THE LIGHT OF CURRENT JUDICIAL DECISIONS

ABSTRACT

Liability insurance is the insurance provided against the risk of increase in the passive part of the insured's assets due to issues such as compensation that will have to be paid due to damages that may be caused to third parties by the insured and litigation expenses. Liability insurance, which is a subtype of damage insurance, has many types, such as doctor, financial advisor, lawyer, notary, as well as professional liability insurance. Liability insurances are, as a rule, considered to be subject to the same rules as damage insurances.

Coverage in liability insurance can be in two ways, depending on the moment when the event giving rise to liability occurs or the moment when a claim for compensation is made. If the existence of coverage is conditioned on the insurance event occurring within the contract period, event-based coverage will be mentioned. In this event-based coverage, compensation claims can be made during or after the contract period. If the existence of coverage is conditioned on the claim being made within the insurance period, demand-based coverage can be mentioned. The insurance event may have occurred before the contract was made or while the contract was in force, and the insurance event mentioned here is accepted as damage.

Key Words: Policy, Liability, Liability Insurance, Mandatory, Optional.

GİRİŞ

Türk Hukuku'nda Sigorta Hukuku, sürekli olarak gelişmesi ve değişmesi nedeniyle ayrı bir yere sahiptir. Gelişen ve değişen ticari hayat, kişilerin birbirleriyle artan ilişkileri, tüketici bilincinin artması, değişen dünya ile risk faktörlerinin her gün değişip artması nedeniyle Sigorta Hukuku'nun da güncelliğini koruması gerekmektedir.

Sigorta sisteminin hem günlük hayatı hem de ticari hayatı ekonomik olarak güvence altına alıp korumasından kaynaklı olarak, meydana gelmesi muhtemel ve tarafların sorumluluğunu doğuracak bazı durumlar tarafların sözleşme serbestisi hakkından muaf tutulmuştur. Bazı özel durumlara dair çıkarılan kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararları neticesinde, normalde Anayasa'da güvence altına alınan tarafların sözleşme serbestisi hakkı kısıtlanabilmekte ve taraflar zorunlu şekilde belirli sigorta sözleşmelerini yapmaya yönlendirilmektedirler.

Ancak bu husus zorunlu sigortalarda durumun gerekliliğine göre belirlenen asgari bir tutar koruma altına alındığı kabul edilmiştir. Taraflarca talep edilmesi durumunda, bu asgari tutarın üzerindeki kısımlar için de yine sigorta sözleşmesi yapılabilmektedir. Burada aksine bir kanuni düzenleme yapılmadıkça sigortacı, sorumluluk sigortasıyla sigortalının sözleşmede kararlaştırılan ve zarar daha sonra doğmuş olsa dahi sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle tazminat ödeyeceği Sigorta Kanunu 1473. maddesi hükmünde açıkça düzenleme altına alınmıştır¹. Sigorta Kanunu 1473. maddesi hükmü düzenlemesinde zarar sonra gerçekleşse bile sigorta sözleşmesi süresi içinde aranan husus zarara neden olan olay olduğu kabul edilir.

---

¹Bkz. SK. m. 1473, “Sigortacı sorumluluk sigortası ile, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder”.

I. SİGORTA KAVRAMI VE TANIMI

A. İlgili Mevzuat

Sigorta Hukuku yeni bir hukuk dalı olmamasına rağmen dinamik bir özelliğe sahip olduğundan sürekli mevzuat değişikliğine gidilmektedir. Ülkemizde de bu sebepten ötürü kanun, yönetmelik ve tebliğler ile Sigorta hukuku kaynakları sürekli olarak güncellenmektedir².

Sigorta Hukukunda temel nitelikte iki adet kanuni düzenleme yer almıştır. İlk olarak Sigortacılık sistemini düzenleyen, bu sistem içerisinde faaliyet gösteren kişilere yönelik kuralları koyan 5684 Sayılı *Sigortacılık Kanunu* yer almaktadır. İkinci olarak, sigorta sözleşmelerini ve sigorta türlerine yönelik özellikleri düzenleyen 6102 sayılı TTK'nın altıncı kitabı yer almaktadır³.

Sigortacılık sektörünün ve Sigorta Hukukununun temel hükümlerini düzenleyen bu iki temel kanun dışında Karayolları Trafik Kanunu, Afet Sigortaları Kanunu, Türk Sivil Havacılık Kanunu, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Sigorta Hukukuna ilişkin özel hükümler sevk etmektedir⁴.

Bu kanunların haricinde ayrıca 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun içeriğinde de Sigorta Hukukuna dair düzenlemeler bulunmaktadır. Kanunun Tüketici Kredileri, Konut Finansmanı, Ön Ödemeli Konut Satışı ve Diğer Tüketici Sözleşmeleri başlıkları altında Sigorta Hukukuna ilişkin maddeler düzenlenmiştir. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu m.1451 hükmü gereği Türk Ticaret Kanunu'nun düzenlemediği hâllerde Türk Borçlar Kanunu hükümlerine gidilmesi gerekmektedir. Ancak Sigorta Hukuku açısından bir çok kanunda düzenlemeler olmasından ötürü Türk Borçlar Kanunu'nun uygulama alanı çok geniş olamamaktadır. Bu düzenlemelerin haricinde Türk Sigorta

---

²Güçlü, H. M., Seleş, Ö. F., ve Kayhan, İ. (2021).

Sigorta Hukuku. Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 29.

³Özdamar, Mehmet/Doğan, Burak,

Sigorta Hukuku, 1. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınları, 2020, s. 21-22.

⁴Günay, Barış, Sigorta Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2022, S. 20.

Hukuku, Yönetmelikler, Cumhurbaşkanlığı Kararları ve Genel Şartlar ile de düzenlenmektedir⁵.

Bu doğrultuda örneklendirme yapmak gerekirse Sigorta Acenteleri Yönetmeliği, Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği, Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik önemle ilk sırada sayılabilecek yönetmeliklerdir. Cumhurbaşkanlığı kararları da ülkemizde Sigorta Hukuku açısından kaynak oluşturmaktadır. Sigortacılık Kanunu m.13/1'e göre; "Cumhurbaşkanı, kamu yararı açısından gerekli gördüğü hallerde zorunlu sigortalar ihdas edebilir". Bu hüküm gereğince, Cumhurbaşkanı makamının Sigorta Hukuku alanında çıkarmış olduğu karar veya kararnameler de Sigorta Hukukunun kaynakları arasındadır⁶.

Bunlara ek olarak Sigorta Hukukuna kaynak olarak Sigorta Genel Şartları da gösterilebilmektedir. Sözleşme taraflarından birinin önceden hazırladığı ve her bir sözleşmeye koyduğu tek tip, standart düzenlemelere genel şartlar adı verilmektedir. Ülkemizde Sigorta Genel Şartları, Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca uygun bulunduktan sonra Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmektedir⁷.

B. Sigortanın Tanımı

Sigorta, insanların karşı karşıya kalacakları tehlikeler ve risklerin benzer olması sonucunda bir havuz mantığı (pooling) ile biriken paraların aynı havuzda bulunan insanlar tarafından bölüşülmesi sistemidir (Nomerve Yunak, 2000).

Sigortanın tanımı risk yönetimi olarak şu şekilde yapılmıştır: "Aynı tür tesadüfi risklere maruz çok sayıda üniteleri bir portföyde toplayarak risklerin daha belirli hale getirilmesinin ve bu risklerden doğacak hasarları karşılamak için küçük, periyodik katkılardan bir fon oluşturularak hasarların telafisinin sağlanması esasına dayanan bir organizasyondur" (Uralcan, 2011, s. 21).

Türk Ticaret Kanunu'nu m.1401'e göre de " *Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini*

---

⁵Bkz. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve TTK. M.1451.

⁶Güçlü, s. 34vd.

⁷Özdamar ve Doğan, s. 21-22

zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmes ihâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya bir kaç kişinin haya tsüreler isebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir.” denilerek sigortanın tanımı yapılmıştır.

Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere sigortas özleşmesi, sigorta ettiren ile sigortacı arasında yapılan ve ileride olmas ımuhtemel zararların, bu zararlar oluşuktan sonra tazminey önelik gerekli edim ve hakları düzenleyen bir sözleşmedir.

III. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI İLE BUNLARIN HAK VE EDİMLER

A. Sigorta Ettiren

Sigorta ettiren; sigorta sözleşmesini sigortacı ile yapan kimsedir. Bu tanımla beraber sigorta ettirenin sigorta sözleşmesinde prim ödemekle yükümlü gerçek veya tüzel kişi olacağı söylenebilecektir. Sigorta ettiren kişi, eğer sözleşmeyi bir başkasına ait riski sigorta güvencesi altına almak adına sözleşme yapmamışsa, kendisi aynı zamanda sigortalı da olacaktır⁸.

Sigorta ettiren, TKHK’ da tanımlanan tüketici tanımına girmesi halinde ayrıca “tüketici” sıfatına da haiz olabilecektir. Bu duruma dayanarak, yapılan sigorta sözleşmesinin ticari veya mesleki bir amaç doğrultusunda yapılmaması hâlinde sigorta ettirenin TKHK kapsamında tüketici sıfatına haiz olacağı söylenebilir⁹.

B. Sigortalı

Sigortalı (sigortadan faydalanan), bir sigorta sözleşmesi uyarınca, menfaati güvence altına alınan ve riziko gerçekleştiğinde sigorta tazminatını/sigorta bedelini talep hakkı bulunan kimsedir. Sigortalı, sigorta ettirenin kendisi olabileceği gibi, bir başkası tarafından sigorta şirketi ile yapılan sözleşme kapsamında hakları poliçe kapsamında koruma altına alınan kişi de

---

⁸Cebe, M. S. (2018).Uygulamalı Sigorta Hukuku. Adalet Yayınevi.

⁹Günay, 2021, s. 65.

olabilecektir. Bu durumda sözleşmenin bir başkasıyla yapılmış olması ve primleri de sözleşmeyi yapan kişinin ödemiş olması sigortalı açısından bir değişiklik meydana getirmeyecek, sigortalı kişi tarafı olmadığı iş bu sözleşmenin sağladığı haklardan faydalanacaktır¹⁰.

C. Sigortacı

Sigorta ettiren ile sözleşme imzalayıp sigortalının uğrayacağı zararları poliçe kapsamında tazmin etmeyi kabul edip üstlenen tarafa Sigortacı denilmektedir. Ülkemizde sigorta şirketleri sigortacı olabilmektedir. Türkiye’de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır¹¹.

Ç. Poliçe

Sigortacılar tarafından düzenlenen, bireylerin para ile ölçülebilir değerlerini sigorta kapsamına dahil olduğunu gösteren sigorta sözleşmelerine poliçe denir. Sigorta poliçesi, tarafların haklarını ve borçlarını, temerrüde ilişkin hükümleri, varsa özel şartları ve genel şartları içeren, rahat ve kolay okunacak biçimde düzenlenmesi gereken bir belgedir .Sigorta sözleşmesinin herhangi bir şekil şartı yoktur (Günay, 2021, s. 56). Ancak yine de uygulamada sigorta poliçelerinde bulunması genel olarak kabul edilmiş hususlar mevcuttur. Bu hususlar, tarafların ve menfaat sahiplerinin isim ve adresleri, sigortanın bedeli ve kapsamı, sigortanın ne tür bir sigorta olduğu, primi ve ödeme şartları, poliçenin başlama ve sona erme tarihleri olarak sıralanabilecektir¹².

---

¹⁰Cebe, s. 11.

¹¹Çipil, s. 140

¹² Kaya, H. (2021).

Sigortacılık Sektöründe Dijitalleşmenin Poliçe Bilinirliğine Etkisi Ve Müşterilerin Satın Alma Tercihleri Ankara Ölçeğinde Değerlendirilmesi., Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sigortacılık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s.30 vd.;Cebe, s. 149.

D. Prim

Prim, sigorta sözleşmesi satın alanların, yani sigorta ettiren kişilerin, bu sözleşme karşılığında sigorta şirketine yaptıkları ödemelere denir. Türk Ticaret Kanunu m.1430 içeriğinden sigorta ettirenin sözleşmeyle kararlaştırılan tutarı sigortacıya peşin ve nakden ödemekle yükümlü olduğu anlaşılmaktadır. Madde hükmünden ayrıca sigorta ettirenin sigortadan cayma koşulu, sigortacının sorumluluğu henüz başlamadan önce, yani sigorta ettirilen risk durumunun henüz meydana gelmemesine ve sigorta priminin yarısını yatırmasına bağlanmıştır¹³.

E. Teminat

Sigorta sözleşmesi ile güvence altına alınan risklerin tamamının ya da bir kısmının gerçekleşmesi durumunda hasarın sigorta şirketi tarafından, sigortanın genel ve özel şartlarına göre ödemesinin yapılacağına garantisidir. Teminat, mevzuatın izin verdiği ölçüde genişletilip daraltılabilmektedir. Ancak poliçelerdeki teminatların bir kısmı zorunlu olarak bulunmaktadır¹⁴.

F. Sigorta Bedeli

Sigorta bedeli, sigortacının sorumluluğunun üst sınırı olduğu kabul edilir¹⁵. Sigortacının sorumluluğunun sigorta bedeli ile sınırlı olduğu, sigorta bedelinin rizikonun gerçekleştiği andaki sigortalı menfaatin değerini aştığı durumda bile sigortacının uğranılan zarardan fazlasını ödeyemeyeceği sigorta bedelini düzenleyen TTK. m. 1461/1. Maddesi hükmünde düzenleme altına alınmıştır¹⁶. TTK. 1461/2. maddesi, “(2) Aynen tazmini öngören yeni değer sigortaları hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.” Şeklindeki hüküm ile de, aynen tazminin öngörüldüğü yeni değer sigortaları açısından TTK. m. 1461/1’in uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Söz konusu durum öğretide, sözleşmenin

---

¹³TTK m.1430.

¹⁴ Kaya,s. 30 vd.

¹⁵Günay, Barış. Sigorta Hukuku. 4. Baskı, Ankara: Seçin Yayınları, 2022, s. 166.

¹⁶Bkz. TTK m. 1461- (1) Sigortacının sorumluluğu sigorta bedeli ile sınırlıdır. Sigorta bedeli, rizikonun gerçekleştiği andaki sigortalı menfaatin değerini aşsa bile, sigortacı uğranılan zarardan fazlasını ödemez.

yapıldığı anda 100.000 TL tutarında olan eşya için aynı miktarda sigorta bedelinin belirlenmesi karşısında rizikonun gerçekleştiği anda zayı olmuş eşyanın değeri 50.000 TL olarak belirlenmiş ise sigortacının ödeyeceği miktarın 100.000 TL. değil,50.000 TL ile sınırlı olacağı şekline benzer örnekleme yapıldığı görülmektedir¹⁷.

Sigortacılık Kanunu 12. Maddesi hükmü uyarınca sigorta bedeli, kural olarak taraflarca belirlenebiliyor olmasına rağmen, zorunlu sigortalarda sigorta bedeli bakan tarafından belirlenir ve Resmi Gazetede yayımlanacağı düzenlenmiştir. Öğretideki bir görüşe göre, zorunlu sigortalarda, sigorta bedelinin sözleşme taraflarının serbest iradesine bırakılmayıp devlet tarafından belirlenmesinin nedeninin zorunlu sigortalarda ihdas edilmesinin amacının kamu yararı olduğu ileri sürülmüştür¹⁸.

IV. GENEL OLARAK SİGORTA ÇEŞİTLERİ

Türk Hukuku'nda sigortalar, meblağ sigortaları ve zarar sigortaları diye ikiye ayrılmaktadırlar. Zarar sigortaları ise mal sigortaları ve sorumluluk sigortaları şeklinde kendi içlerinde branşlara ayrılmaktadırlar.

A. Meblağ Sigortaları

Meblağ sigortalarında, zarar sigortalarından farklı olarak, zarar şartı bulunmaksızın sigorta ettiren veya onun tayin edeceği bir şahsın hayatında önceden belirlenen rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sözleşmede tespit edilen bir meblağ, sigorta ettiren veya lehbara ödenir. Meblağ sigortalarında, riziko gerçekleştiğinde, sigortacı, sigorta poliçesinde yazılı olan sigorta bedelini ödeyerek borcundan kurtulur ve sigortadan faydalanan kişinin uğradığı zarar miktarı araştırılmaz ve hesaplanmaz¹⁹.

---

¹⁷Günay,Sigorta, s. 167; Kaya,s. 26.

¹⁸Kara, Hacı.Sigorta Hukuku. 2. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021, 182;Günay, Sigorta, s. 108.

¹⁹Özdamar ve Doğan, 2020, s. 79; Güçlü, s. 43.

B. Zarar Sigortaları

Zarar sigortaları ekonomik değeri olan, para ile ölçülebilen, belirli veya belirlenebilir, kişinin malvarlığına dahil maddi bir menfaati veya malı himaye eden sigorta branşıdır. Zarar sigortalarında sigortacının ödeyeceği tazminat miktarının sigortalının somut olarak uğradığı zarara göre tayin edilmektedir²⁰.

Zarar sigortaları sigortacının, sigortalının malvarlığında meydana gelen eksiltme ve azalmayı tazmin etmeyi üstlendiği mal sigortası ve sözleşmede aksine hüküm yoksa sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içerisinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat ödediği sorumluluk sigortası olmak üzere ikiye ayrılır²¹.

V. GÜNCEL YARGI KARARLARI IŞIĞINDA SORUMLULUK SIGORTASI

A. Genel Olarak

Ülkemiz ve tüm dünyada, sigortacılık faaliyetleri, önemli bir ekonomik faaliyet olarak görülmektedir. Esas itibarıyla sigorta fikri, insanların ileride karşılaşılabilecekleri çeşitli rizikolara karşı koymada zorlanabilecekleri ekonomik yüklerle teminat sağlamak amacıyla ortaya atılmıştır²². Türk hukuk sistemimizde sorumluluk sigortaları, Türk Ticaret Kanunu 1473 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Sigorta kapsamında yer alan zararlar bakımından üçüncü şahıslara verilecek zararın ortadan kaldırılması hususunda sorumluluk sigortalarının büyük önem arz ettiği kabul edilmektedir²³.

---

²⁰Eldeleklioğlu, Aral, Şematik Sigorta Hukuku. Seçkin Yayınevi., Ankara 2021, s. 24;

²¹Eldeleklioğlu, Aral, 2021, s.25.

²²Günay, Barış, Sigorta Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2022, s.17.

²³Keskin, Eren, Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Hukuki Uyuşmazlıklarda Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 18; Özdamar, Mehmet ve Doğan, Burak, Sigorta Hukuku, 1. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınları, 2020) s. 121.

Kendi içinde olmak üzere zarar sigortaları, aktif zarar sigortası ve pasif zarar sigortası olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir. Mevzubahis aktif zarar sigortası, zarara uğramak suretiyle, malvarlığındaki menfaatin azalmasına, pasif zarar sigortası ise sorumluluğun artması hususunda meydana gelen rizikoya karşı sigorta himayesi sağladığı kabul edilir²⁴. Zira mal sigortaları kapsamında, kişilerin malvarlıklarındaki taşınırlara ya da taşınmazlara ilişkin menfaatler sigortalanarak teminat altına alınır²⁵. Sigorta ettiren tarafından üçüncü şahıslara verilen zarar neticesinde, malvarlığının pasif kısmında meydana gelecek artışın da sorumluluk sigortaları tarafından teminat altına alındığı görülmektedir²⁶.

B. Düzenlenişi

Sorumluluk sigortaları Türk Ticaret Kanunu İkinci Kısım Birinci Bölüm'de madde 1473-1486 arasında açıklanmıştır. Sorumluluk sigortalarının tanımı TTK m.1473 “(1) Sigortacı sorumluluk sigortası ile, sözleşmede aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder. (2) Sigorta, sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşmede aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar. Bu durumda sigorta bu kişilerin lehine yapılmış sayılır.” hükmü içeriğinde açıklanmıştır.

Bu bağlamda sorumluluk sigortaları, sigortalının tehlikeli bir aracın veya işletmenin işletilmesi ya da mesleki faaliyetin yürütülmesi esnasında meydana gelebilecek haksız fiil veya sözleşme ihlali sonucu ortaya çıkabilecek zararın giderilmesi için sigorta himayesinden faydalandırıldığı sigortalardır (Özdamar ve Doğan, 2020, s. 85).

---

²⁴Eldeleklioğlu, İrem Aral, Şematik Sigorta Hukuku, 2. Baskı, (Ankara: Seçkin Yayınları, 2022), 27;Keskin, Eren,18.

²⁵Günay, Sigorta, s.162.

²⁶Keskin, Eren,18; Özdamar/Doğan,Sigorta, s.121.

Bir işin yapılması, bir aracın veya işletmenin işletilmesi esnasında zarar görmesi muhtemel kişilerin bu zararın meydana gelmesinden sonra hem zarar verene hem de sigorta şirketine başvurabilmesi, hem bu kişilerin uzun süren yargılamalar neticesinde zarar verenin maddi durumunun kötüleşmesi sonucu zararını tazmin etmesinin riske girmesi, hem de sigorta şirketine hemen başvurup zararını tazmin edebileceken uzun süreler beklemesi engellenmiş olur. Böylece hem günlük yaşam hem de ticari hayat açısından güvence ve akış sağlanmış olur.

Sorumluluk sigortaları kendi içinde isteğe bağlı ve zorunlu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ülkemizde Sigortacılık kanunu m. 13'te zorunlu sigortalar düzenlenmiş olup bir sigorta sözleşmesinin bir kanun hükmüyle ya da Cumhurbaşkanı kararıyla zorunlu olarak yapılması genel olarak sorumluluk sigortaları için öngörülmüştür . Bunun haricinde ise kanunen yasak olarak öngörülmemiş her türlü durum ve risk için isteğe bağlı sorumluluk sigortası da yapılabilecektir²⁷.

C. İsteğe Bağlı Sorumluluk Sigortaları

İsteğe bağlı sorumluluk sigortalarında, bir kişi, belirli bir işlemde veya eylemden kaynaklanabilecek muhtemel sorumluluğunu ister sigortalatır, isterse sigortalatmaz, zira, sorumluluk sigortalarında, kaideten sözleşme serbestisi ilkesi geçerlidir (Hacıömeroğlu, 2017). Ülkemizde isteğe bağlı sorumluluk sigortalarına örnek olarak İşveren Mali Sorumluluk Sigortası, Ürün Mali Sorumluluk Sigortası, Ürün Geri Çağırma Sigortası ve Mesleki Sorumluluk Sigortası verilebilecektir.

İsteğe bağlı sorumluluk sigortaları, sigorta hukukunun genel esaslarına bağlı olduğundan, bu durumda taraflar önceden ortaya çıkmış bir zararı sigorta ettiremeyecektir. Zira sigorta ettirilen olgu bir zarar değil, bir risktir.

Yargıtay'ın bu konuda “...Davacı vekili; müvekkilinin serbest muhasebeci mali müşavir olduğunu ve müvekkili ile davalı arasında 18.06.2012 tarihinde mesleki sorumluluk sigorta sözleşmesi yapıldığını, müvekkili tarafından verilen

---

²⁷Günay, s. 222.

mali müşavirlik hizmeti nedeniyle dava dışı şirkete Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından ceza tahakkuk ettirildiğini, dava dışı şirketin bu cezayı müvekkilinden talep ettiğini, müvekkilinin ceza ile ilgili bilgiye 13.09.2012 tarihinde ulaştığını ve davalıya başvuruda bulunduğunu, ancak davalının hasarın poliçe kapsamında olmadığından bahisle müvekkilinin başvurusunu reddettiğini, oysa poliçe başlangıç tarihinden geriye dönük beş yıl önce yapılan ihmal ve hatalı davranışlar sonucu doğan tazminat taleplerinin de teminat kapsamında olduğunu ileri sürerek 27.700,00TL'nin başvuru tarihi olan 15.09.2012 tarihinden itibaren avans faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir...Davalı vekili; sigorta poliçesinin tanzim tarihi olan 18.06.2012 tarihinden önce talebe konu idari işlemin davacıya tebliğ edildiğini, poliçe özel şartlarının 3. maddesine göre davacının poliçeden önce idari işlemden haberdar olması nedeniyle hasarın teminat kapsamında kalmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir...Ankara 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 25.06.2014 tarihli ve 2013/398 E., 2014/389 K. sayılı kararı ile; davacının davalıya başvurusunda ve mahkemeye sunulan 22.05.2014 tarihli beyan dilekçesinde belirttiği üzere SGK'nın 20.04.2012 tarihli yazısı üzerine davacı tarafından hazırlanan belgelerin 22.05.2012 tarihli yazı ile SGK'ya sunulduğu, bu yazı ile davacının mükellefine ilişkin işlemlerde yanlışlık olduğunu bildiği ve bu işlemleri düzeltmeye çalıştığı, bu itibarla poliçe tanzim tarihi olan 18.06.2012 tarihinden önce davacının zararı doğuran olaydan haberdar olduğu, poliçe özel şartlarının 3. maddesine göre sigorta başlangıç tarihinden önceki geriye dönük beş yıl için verilen teminatın geçerli olabilmesi için sigortalının tazminat talebinden veya tazminat gerektirecek bir olayın varlığından şifahi veya yazılı olarak bilgisinin bulunmaması gerektiği, somut olayda davacı ... sözleşmesinden önce tazminat gerektirecek olaydan haberdar olduğu için hasarın teminat kapsamı dışında olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir...Görüldüğü üzere geriye dönüş süresi içinde gerçekleşen olaydan ve zarardan davacının sözleşmenin kurulduğu 18.06.2012 tarihinden önce haberdar olduğu dosya kapsamı ile sabit olup, poliçe özel şartlarının üçüncü maddesi gereğince dava konusu talebin teminat dışı olduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan yukarıda da belirtildiği üzere dava dışı şirket tarafından ayrıca zararın şifahi olarak davacıdan talep edildiği kabul edildiğinden talep esaslı düzenlenen taraflar arasındaki sigorta

sözleşmesinde riziko, sözleşme öncesinde gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu hususun sigorta ettiren tarafından da bilindiği gözetildiğinde, taraflar arasındaki sigorta sözleşmesi 6762 sayılı TTK'nin 1279. maddesi gereğince hükümsüzdür. Bu durumda her ne kadar davacının talebi poliçe özel şartlarının üçüncü maddesi gereğince teminat dışı ise de 6762 sayılı TTK'nin 1279. maddesi karşısında davanın bu gerekçeyle değil de sözleşmenin hükümsüz olması nedeniyle reddedilmesi gerekmektedir...” şeklinde kararı bulunmaktadır²⁸. Bu karardan da anlaşılacağı üzere tarafların rizikoyu öğrendiği tarihin sigorta tarihinden önce olması hâlinde söz konusu sigorta poliçesi hükümsüz sayılmaktadır.

Ayrıca tarafların aralarında anlaşması hâlinde zorunlu mali sorumluluk sigortasındaki asgari tutarların üzerinde kalan kısımlar için ayrıca bir isteğe bağlı sorumluluk sigortası yapılabilecektir. Yargıtay bu konuda “...Zorunlu mali sorumluluk sigortası; motorlu araç işleteninin bu aracın işletilmesinden dolayı Karayolları Trafik Kanunu ve genel hükümlere göre oluşan hukuki sorumluluğunu sigorta poliçesinde yazılı azami limite kadar; isteğe bağlı mali sorumluluk sigortası ise bu sorumluluğu; zorunlu mali sorumluluk sigortası limiti dışında kalan ve sigorta poliçesinde yazılı azami limite kadar güvence altına almakta olup; her iki sigorta türünde de poliçede yazılı sorumluluk limitine asıl alacaklar dahil olup, fer'ileri bu sınırlama dışındadır. Mahkemece, davalı F2 Sigorta A.Ş.'nin isteğe bağlı mali sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında, zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçesini aşan miktar yönünden sorumlu olacağı gözetilip sonucuna göre sorumluluk durumunu değerlendirmesi gerekirken yazılı gerekçelerle anılan sigorta şirketi hakkındaki davanın reddine hükmedilmesi... dikkate alınıp sonucuna göre karar verme gereğinin gözetilmemesi usul ve yasaya aykırı görülmüştür...” şeklinde hüküm kurarak aynı rizikoya karşı zorunlu sorumluluk sigortası yapılmış olmasına rağmen, bu zorunluluğu aşan kısımlar için isteğe bağlı sigorta yapılabileceğini kabul etmiştir²⁹

---

²⁸Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 18.03.2021 Tarih, 2017/412 Esas, 2021/296 Karar, UYAP Bilişim Sistemi Erişim Tarihi 09.10.2023

²⁹Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 13.03.2012 Tarih, 2012/4160 Esas, 2012/4761 Karar,

D. Zorunlu Sorumluluk Sigortaları

Sorumluluk sigortalarının bir diğer çeşidi ise zorunlu sorumluluk sigortalarıdır. Zorunlu sorumluluk sigortaları çeşitli kanunlarla düzenlenmiştir. Ancak TTK m.1485 gereği; Sigorta genel hükümleri, Başkası lehine sigorta, Sigorta ettirenin rizikonun gerçekleştiğini öğrenince durumu gecikmeksizin sigortacıya bildirme yükümlülüğü, Sigorta ettirenin zarar gören mal ve zararın gerçekleştiği yerde değişiklik yapmama yükümlülüğü sorumluluk sigortaları için de aynen uygulanır³⁰.

Türkiye’de sigortacılar, ruhsatlı oldukları branşlarda yapılması zorunlu kılınmış sigortaları yapmakla yükümlüdürler ve kanun ya da Cumhurbaşkanlığı kararı ile kim için böyle bir sigorta yaptırma öngörülmüş ise, o kişilerin sigortacılarla sözleşme yapma zorunluluğu vardır (). Bu durum her ne kadar Anayasa’da öngörülen sözleşme serbestisine aykırı olsa da kanunla getirildiği için bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır. Ülkemizde zorunlu sorumluluk sigortaları çok sayıda olup ihtiyaç doğması hâlinde kanun değişikliği veya Cumhurbaşkanı kararı ile farklı alanlarda farklı sigortalar zorunlu hâle getirilebilmektedir. Günümüzde uygulanan zorunlu sorumluluk sigortalarına örnek vermek gerekirse; Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Özel Güvenlik Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Zorunlu Paket Tur Sigortası, Zorunlu Deprem Sigortası (DASK), Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası ve Maden Çalışanları Zorunlu Ferdi Kaza Sigortası sayılabilecektir³¹.

Zorunlu sorumluluk sigortası kapsamında koruma altına alınan rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigorta şirketinin sorumluluğu meydana gelen zarar kadar olacak ve zenginleşme yasağı çerçevesinde söz konusu gerçek zarar hesaplandıktan sonra zarar tazmin edilecektir.

UYAP Bilişim Sistemi Erişim Tarihi 10.02.2023

³⁰Cebe, 2018, s. 648.

³¹Günay, s. 224-225.

Yargıtay bu konuda “Davacı vekili, davacının taşımacılık ile ilgili risklerini davalı ... şirketine 26/12/2011-26/12/2012 dönemini kapsayacak şekilde sigorta ettirdiğini, davacının İskenderun limanını işleten Limak İskenderun A.Ş ile limana gelecek MERLE isimli geminin rıhtıma alınması ve gerekli tüm tahliye ve aktarım işleri için anlaşma yaptığını, davacının sigorta hukuku bakımından Limak A.Ş ile alt taşıyıcılık anlaşması imzaladığını, LimakA.Ş'nin tahliye, tahmil ve aktarım işlerini yaparken 13/09/2012 ve 14/09/2012 tarihlerinde taşıma konusu olan Rüzgar Türbin Kanatlarının iki ayrı durumda hasarlandığını, hasarın davalı şirketin yetkililerine 14/09/2013 tarihinde ayrı ayrı bildirdiğini, hasarların Nordex Enerji A.Ş. tarafından tamir edildiğini ve yenilendiğini, Nordex Enerji A.Ş'nin hasar bedeli olan 61.026,91 TL'yi acente sıfatı ile 20/11/2012 tarihinde davacı şirkete fatura ettiğini, davacı şirketin de 23/11/2012 tarihinde fatura bedelini ödediğini, davalıya Karşılık 5. Noterliğinin 25/04/2013 tarihli ihtarnamesinin keşide edildiğini, davalının bildirimden itibaren 45 gün içinde de hasarı ödemediğini ileri sürerek 61.026,91 TL'nin 23/11/2012 tarihinden itibaren ticari faiz işletilerek davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir...Dava, davacı taşıyıcının taşımaması yaptığı rüzgar türbin kanatlarının gemiden tahliyesi sırasında limanda uğradığı hasar nedeniyle, davacının hasarın tamiri için dava dışı firmaya ödediği hasar bedelinin sigortacıdan tahsili istemine ilişkindir. Poliçe düzenleme tarihi itibarıyla yürürlükte olan 6762 sayılı TTK'nın 1283. maddesi gereğince sigortacı, ancak gerçek zararı ödemekle yükümlüdür. Gerçek zararın miktarını ispat yükümlülüğü ise davacı sigortalıya aittir. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda dava dışı Nordex Enerji A.Ş tarafından hasar gören rüzgar türbin kanatlarının tamir edildiği belirtilerek dava dışı bu firma ile davacının defter ve belgeleri değerlendirilmek suretiyle davacının 61.026,91 TL hasar bedeli ödediği belirtilmiş ve hasarın poliçe kapsamında tazmini gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir...Dosyada ekspertiz raporunun ve hasara ilişkin evrakların tamamı da mevcut olmayıp öncelikle hasara ilişkin tutanaklar, ekspertiz rapor dosyası, fotoğraflar gibi tüm deliller toplanılıp sektör uzmanı bilirkişilerden rapor alınmak suretiyle davaya konu rüzgar türbin kanatlarında meydana gelen gerçek hasar miktarın belirlenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş ve kararın bu yönden bozulması gerekmiştir...” şeklinde hüküm

kurarak sadece tarafların tuttuğu defter ve belgeler esas alınarak karar verilemeyeceğine, gerçek zararın diğer her türlü bilgi ve belge ile ortaya çıkarılması gerektiğine karar vermiştir³².

Zorunlu sorumluluk sigortalarına dair dikkat edilmesi gereken başka bir husus ise bu sigortaların yenilenmemesi hâlinde sorumluluğun kime ait olacağıdır. Yargıtay'ın bu noktadaki görüşü ise söz konusu poliçelerin yenileme işlemlerinin genelde nasıl yapıldığının incelenmesi gerektiğidir.

Yargıtay bu konuya ilişkin bir kararında “...Davacı vekili; müvekkili tarafından,... mahallesi, 77 pafta, 137 ada 103 parsel de kurulu binanın D blok 7. kat 32 nolu bağımsız bölümün, davalı Banka ile konut ve konut geliştirme kredi sözleşmesi kapsamında satın alındığını, kredi devam ederken Van ilinde 23/10/2011 tarihinde meydana gelen deprem nedeniyle konutun yıkıldığını, kredi tarihinde kendi bünyesinde bulunan Yapı Kredi Sigorta Anonim Şirketi tarafından DASK poliçesi düzenlendiğini, poliçenin yıllar içerisinde her yıl banka tarafından otomatik olarak yenilendiğini ve primlerinin müvekkiline borç olarak kaydettiğinden müvekkilinin doğal olarak talepte bulunmadığını ancak bankanın en son Yapı Kredi Sigorta A.Ş. tarafından tanzim edilen 12/04/2010 tarih ve 30567830 poliçe nolu sigortayı yenilediğini daha sonra da yenilemediğini, yenilenmeyen sigorta sonucu zarar gören davacı için fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 50.000,00 TL tazminatın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir...Mahkemece, toplanan deliller ve tüm dosya kapsamına göre; davanın kabulü ile 50.000,00 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile birlikte 16.611,00 TL'lik kısmının davalı ...Ş'den geri kalan 33.389,00 TL'lik kısmının davalı ... ve Kredi Bankası A.Ş'den alınarak davacıya verilmesine, davacı yanın fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına dair verilen hüküm davalı ...Ş. vekili ile davalı ... ve Kredi Bankası vekili tarafından süresi içerisinde temyiz edilmiştir...Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde, dayanılan delillerin tartışılıp,

---

³²Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 21.10.2019 Tarih, 2019/4968 Esas, 2019/6465 Karar, UYAP Bilişim Sistemi Erişim Tarihi 17.10.2023

değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davalı ... ve Kredi Bankası vekilinin yerinde görülmeyen tüm, davalı ...Ş. vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir...” şeklinde hüküm kurarak poliçenin düzenli olarak otomatik şekilde yenilenmesi hâlinde bu durumun bildirimssiz şekilde sekteye uğraması durumunda sigortalıyı haklı görmüştür³³.

Zorunlu mali sorumluluk sigortalarında dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise sigortalanan menfaatin ve riskin kapsamının belirli olması gerekliliğidir. Ortaya çıkan zarar her türlü durumda tazmin edilmeyecek, sadece sigorta kapsamındaki riziko meydana geldiğinde bu zararın tazmini istenebilecektir.

Bu noktada Yargıtay’ın “*Davacı vekili, davacının ... Sigorta A.Ş. ile imzaladığı 24.02.2011 / 24.02.2012 vadeli sigorta sözleşmesi ve 1150038 - 300003 - 50571997 - 536891914 - 53468465 no’lu Yangın All Risk ve Makine Kırılması, Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk, Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk, Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk (53468465) sigorta poliçeleriyle tesislerini teminat altına aldığı, 11.08.2011 tarihinde kötü niyetli hareket (sabotaj) nedeniyle meydana gelen olayda üçüncü şahısların zarar görmesi sonucu davacı tarafından bu kişilere ödeme yapıldığını, 3. kişilere ödenen hasar bedellerinin davalı ile aralarındaki poliçeler kapsamında teminat altında olduğunu, davalının hasarı ödemeye yanaşmadığını ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 167.695,70 TL’nin, 3095 sayılı Kanun uyarınca hasar tarihinden itibaren işleyecek en yüksek reeskont faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir... Mahkemece, 3. kişilere ödenen hasarın terör eylemi sonucu meydana geldiği, taraflar arasında aktedilen Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Sorumluluk Sigortası ve Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları kapsamında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar*

---

³³Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 08/06/2020 Tarih, 2018/1900 Esas, 2020/3246 Karar, UYAP Bilişim Sistemi Erişim Tarihi 17.11..2023

tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararların teminat dışı tutulduğu, bu nedenle davaya konu zarar ödemelerinin de poliçeler kapsamında davalıdan talep edilemeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir... Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir...” şeklinde hüküm kurarak sigorta kapsamında güvence altına alınan menfaatin, sigorta dahilinde belirlenen risk dışında başka bir şekilde zarar görmesi hâlinde artık sigortanın sorumlu tutulamayacağına karar vermiştir³⁴.

SONUÇ

Ülkemizde sigortacılık faaliyetlerinin gerek ticari hayatta gerekse günlük hayatta çok önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Tarihin önceki dönemlerinde deniz yolu ile taşınan veya uzun seferler ile kara yolu ile taşınan malların sigorta edilmesine rağmen, günümüzde ekonomik değeri ölçülebilen her türlü mal veya hizmet sigorta edilebilmektedir. Gerek araba, ev, emtiya gibi mallar, gerekse de mesleki faaliyetler artık sigorta faaliyetlerinin konusunu oluşturabilmektedir.

Sigortacılık faaliyetlerinin günlük hayatta ve ticari hayatta tuttuğu yer düşünülduğünde kanun koyucu tarafından bazı kısıtlama, sınırlama ve zorunlulukların getirilmesinin üstün yarar adına mecburi olduğu görülmektedir. Gerek günlük hayatın devamında gerekse de ticari hayatın süreğenliğinde çeşitli riskler ve tehlikelerin olduğu açıktır. Bu risk ve tehlikelerin sonucunda meydana gelen zararların tazmini sırasında meydana gelen gecikme ve hatta ödeme güçlüklerinde oluşabilecek zararlar kanun koyucu tarafından bazı durumlarda mecburen engellenmeye çalışılmaktadır.

Sigortacılık kapsamında ülkemizde sigortalar meblağ sigortaları ve zarar sigortaları olarak ikiye ayrılmakta, zarar sigortaları da kendi içlerinde mal sigortaları ve sorumluluk sigortaları olarak ikiye ayrılmaktadır. Sorumluluk

---

³⁴Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 02/12/2019 Tarih, 2019/948 Esas, 2019/7645 Karar, UYAP Bilişim Sistemi Erişim Tarihi 10.11.2023

sigortaları bu kapsamda günlük ve ticari hayatta yapılan iş ve işlemler neticesinde başka kişilere verilmesi muhtemel zararların, zararın doğması hâlinde günlük ve ticari hayatın sekteye uğramaması adına yapılan sigortalardandır. Bunlardan bir kısmını taraflar kendi aralarında sözleşme serbestisi kapsamında yapabilmektedir.

Mesleki sorumluluk sigortaları, Tamamlayıcı mesleki sorumluluk sigortaları, İşveren sorumluluk sigortaları, Üçüncü kişilere karşı sorumluluk sigortaları gibi sigortalar isteğe bağlı sorumluluk sigortaları olup sigortalıları meydana gelmesi muhtemel zararlardan ötürü mali olarak korumayı amaçlamaktadırlar. Ancak Tehlikeli maddeler ve tehlikeli atık zorunlu mali sorumluluk sigortası, Tıbbi kötü muameleye ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası, Karayolları motorlu taşıtlar zorunlu mali sorumluluk sigortası, DASK gibi sigortalar ise hem sigortalıyı hem de olaydan zarar görenleri mali olarak korumaya aldıkları için, ayrıca kapsadıkları risk açısından önem arz ettikleri için kanunlarla ve gerektiği durumlarda Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla belirlenmekte ve tarafların bu sigortaları yaptırması zorunlu kılınmaktadır.

İsteğe bağlı ve zorunlu sorumluluk sigortalarını güncel yargı kararları ışığında incelediğimiz bu çalışmada, söz konusu sigortaların akdedilme, yenilenme veya riskin gerçekleştiği durumlarda zarar tazmini açısından durumlarını inceledik. Kanaatimizce her ne kadar sözleşme serbestisi hakkı Anayasa'dan kaynaklansa dahi, zorunlu sorumluluk sigortalarına dair daha belirleyici sınırlamalar getirilmesi gerektiği, bu sigortaların yapılmasında ortaya çıkması muhtemel sorunların önceden tahmin edilerek daha kapsayıcı düzenlemeler getirilmesi gerektiği görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Aral Eldeleklioğlu, İ. (2021).**Şematik Sigorta Hukuku. Seçkin Yayınevi.
- Cebe, M. S. (2018).**Uygulamalı Sigorta Hukuku. Adalet Yayınevi.
- Çipil, M. (2019).**Sigortacılık ve Risk Yönetimi. Seçkin Yayınevi.
- Eldeleklioğlu, İrem Aral,**Şematik Sigorta Hukuku, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2022.
- Güçlü, H. M.,Seleş, Ö. F., ve Kayhan, İ. (2021).**Sigorta Hukuku. Adalet Yayınevi.
- Günay, Barış,** Sigorta Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2022.
- Hacıömeroğlu, A. O. (2017).**Sorumluluk Sigortasında Sigorta Himayesinin Kapsamı., Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Tezi.
- Kara, Hacı.** Sigorta Hukuku. 2. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ankara 2021.
- Kaya, H. (2021).**Sigortacılık Sektöründe Dijitalleşmenin Poliçe Bilinirliğine Etkisi Ve Müşterilerin Satın Alma Tercihleri Ankara Ölçeğinde Değerlendirilmesi., Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sigortacılık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Keskin, Eren,**Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Hukuki Uyuşmazlıklarda Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Nomer, C., ve Yunak, H. (2000).** Sigortanın Genel Prensipleri. Ceyma Matbaacılık.

Özdamar, M., ve Doğan, B. (2020). Sigorta Hukuku. Seçkin Yayınevi.

Özdamar , Mehmet ve Doğan, Burak, Sigorta Hukuku, 1. Baskı,
(Ankara: Seçkin Yayınları, 2020.

Uralcan, Ş. (2011). Temel Sigorta Bilgileri ve Sigortacılık Sektörünün
Yapısal Analizi. Hiperlink Yayınları.